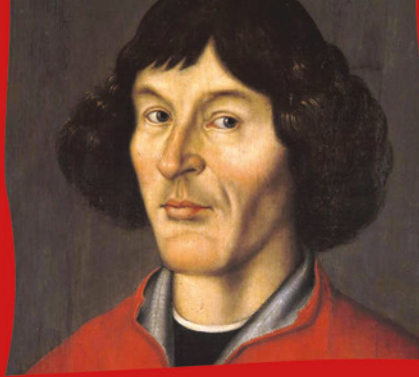

Jaka to
OSOBA?
WIELCY POLACY

atlas dla dzieci

Jaka to
OSOBA?
WIELCY POLACY

atlas dla dzieci

Copyright © Wydawnictwo SBM Sp. z o.o., Warszawa 2022

Tekst: Jarosław Górski

Opracowanie graficzne: Wioletta Kanik

Redakcja: Tomasz Łabonarski

Korekta: Agnieszka Niegowska

Wydanie I

Wydrukowano w Polsce

Wydawnictwo SBM Sp. z o.o.

ul. Sułkowskiego 2/2

01-602 Warszawa

www.wydawnictwosbm.pl

Spis treści

Magdalena Abakanowicz	4	Adam Małysz	68
Jadwiga Andegaweńska	6	Jan Matejko	70
Henryk Arctowski	8	Czesław Miłosz	72
Zdzisław Beksiński	10	Helena Modrzejewska	74
Eugeniusz Bodo	12	Pola Negri	76
Krystyna		Konstanty Julian Ordon	78
Chojnowska-Liskiewicz	14	Ignacy Jan Paderewski	80
Fryderyk Chopin	16	Józef Piłsudski	84
Lucyna		Marian Rejewski	86
Ćwierczakiewiczowa	20	Zbigniew Religa	88
Aleksander Doba	22	Władysław	
Marcin Gortat	24	Stanisław Reymont	90
Jerzy Grotowski	26	Józef Rotblat	92
Antoni i Hanna Cucwińscy	28	Helena Rubinstein	94
Mirostaw Hermaszewski	30	Wanda Rutkiewicz	96
Janusz Kamiński	32	Andrzej Sapkowski	98
Jan Karski	34	Irena Sendlerowa	100
Irena		Henryk Sienkiewicz	102
Kirszenstein-Szewińska	36	Maria Skłodowska-Curie	104
Jan Kochanowski	38	Jan III Sobieski	108
Maria Konopnicka	40	Paweł Edmund Strzelecki	110
Mikołaj Kopernik	42	Wisława Szymborska	112
Kora	46	Leonid Teliga	114
Janusz Korczak	48	Olga Tokarczuk	116
Wojciech Kossak	50	Andrzej Wajda	118
Tadeusz Kościuszko	52	Lech Wałęsa	120
Robert Kubica	54	Karol Wojtyła	124
Jerzy Kukuczka	56	Ludwik Zamenhof	126
Stanisław Lem	58		
Robert Lewandowski	60		
Tamara Łempicka	62		
Ignacy Łukasiewicz	64		
Bronisław Malinowski	66		

Magdalena Abakanowicz

(1930–2017)

Nierozpoznani (2001–2002) – 112 figur żeliwnych w poznańskiej Cytadeli

Artyści dawnych czasów wykonywali rzeźby z materiałów trwałych: kamienia, brązu, drewna. Chcieli, aby ich dzieła przetrwały stulecia, aby niestraszne były im złe warunki atmosferyczne czy światło.

Polska rzeźbiarka Magdalena Abakanowicz eksperymentowała z wieloma tworzywami, jednak swoje najszynniejsze rzeźby wykonywała z miękkich i nietrwałych tkanin i włókien.

Zasłynęła na świecie przede wszystkim abakanami. Tak od swego nazwiska nazwała instalacje składające

Czy wiesz, że...

Magdalena Abakanowicz ustawiała swoje instalacje nie tylko w muzeach i galeriach sztuki, ale także w przestrzeni publicznej: na miejskich placach, w parkach.

się z wielu rzeźb z różnych tkanin. Abakany – często wielkie, monumentalne – przedstawiały sylwetki ludzkie lub zwierzęce: stojące, siedzące, idące, czasami pozbawione głów, kończyn czy tułowi. Takie powtarzające się sylwetki, ustawione w dużej masie, przywoływały na myśl skojarzenia z kataklizmami i wojnami XX wieku, wywołanymi przez ludzi i zabijającymi ludzi w skali masowej. Niektóre z abakanów składały się z figur abstrakcyjnych, mniej czy bardziej kojarzących się z częściami ludzkiego ciała.

Magdalena Abakanowicz
w pracowni (2010)

Agora (2005–2006) – 106 figur
żeliwnych w Grant Park w Chicago

Abakan (1980–1983) – Nasher Sculpture
Center w Dallas w Teksasie

Jadwiga Andegaweńska

(1373–1399)

Jadwiga Andegaweńska była córką króla Ludwika Węgierskiego i jego żony Anny Bośniaczki, urodziła się w Czechach, a po czesku i węgiersku mówiła lepiej niż po polsku. To jedyna w historii kobieta, która została koronowana na królową Polski. Stało się to w roku 1384, kiedy Jadwiga miała 11 lat.

Kronikarze zanotowali, że młoda królowa była nadzwyczajnie roztropna. Rządziła krajem sama i podejmowała mądre decyzje.

Królowa Jadwiga pędzla Bacciarellego
(Poczet królów polskich)

Chrzest Litwy Władysława Ciesielskiego

Obraz przedstawiający ufundowanie przez królową Akademii Krakowskiej

Czy wiesz, że...

Królowa Jadwiga prowadziła szeroką działalność charytatywną. Fundowała szpitale i przytułki. Wszystkie swoje prywatne kosztowności zapisała w testamencie Akademii Krakowskiej.

Przełomem w historii Polski było zawarte w 1386 roku małżeństwo Jadwigi z litewskim księciem Jagiełłą, który dzień wcześniej przyjął chrzest w obrządku rzymskokatolickim. Jagiełło został koronowany na króla Polski i rządził wspólnie z Jadwigą. Był to początek unii polsko-litewskiej, dzięki której połączone państwa stały się europejskim mocarstwem.

Królowa Jadwiga pędzla Aleksandra Augustynowicza

Królowa zmarła bardzo młodo, w wieku zaledwie 26 lat. Zapisała się w pamięci potomnych jako sprawiedliwa władczyni, dbająca o los wszystkich poddanych.

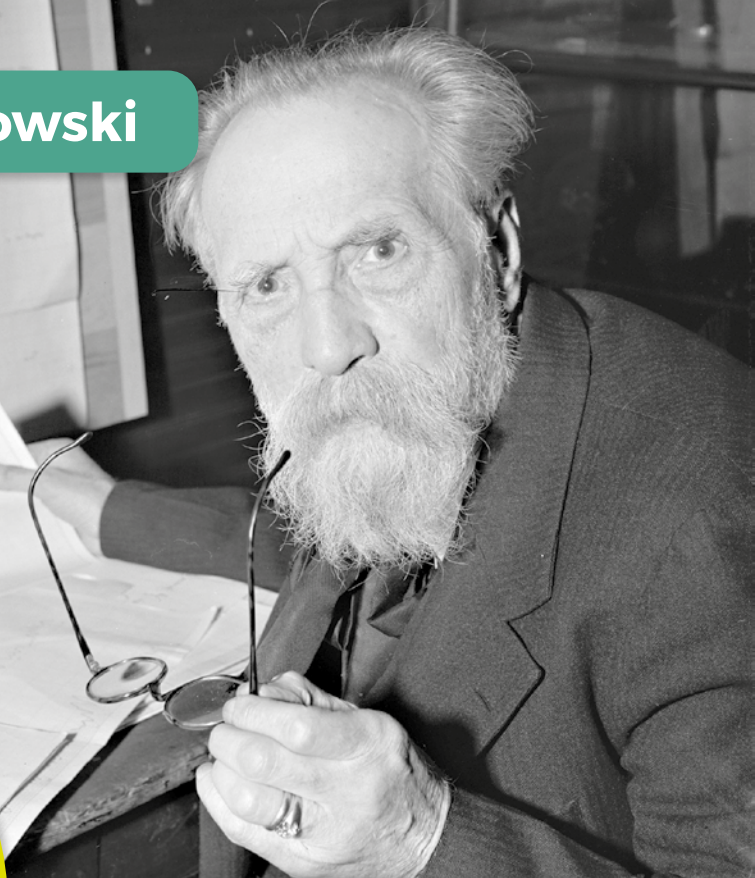

Pieczęć majestatyczna królowej Jadwigi

Henryk Arctowski

(1871–1958)

Krajobraz
antarktyczny

Ponieważ na Antarktydzie panowały wieczne mrozy, a bezludna powierzchnia była skuta lodem, odkrywcy i kolonizatorzy nie widzieli korzyści z zapuszczania się na ten kontynent. Dopiero w II połowie XIX wieku zainteresowali się nim uczeni.

Henryk Arctowski, polski naukowiec mieszkający w Belgii, popłynął na pierwszą antarktyczną wyprawę na pokładzie statku badawczego „Belgica” w 1897 roku. Pobyt na południowym kontynencie trwał dwa lata, podczas których polski uczyony badał antarktyczny klimat, atmosferę, zjawisko zorzy polarnej, a także zbierał próbki skał, lodu, wody.

Po zakończeniu wyprawy Arctowski osiadł w Stanach Zjednoczonych, gdzie przez wiele lat badał pobrany materiał.

Statek „Belgica” na skutym lodem zimowym morzu (1898)

Kiedy Polska odzyskała niepodległość, wrócił do kraju i został profesorem Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie. Stworzył tam Katedrę Geofizyki i Meteorologii, która stała się jednym z czołowych światowych ośrodków naukowych.

Po wybuchu II wojny światowej uczony mieszkał i pracował naukowo w Stanach Zjednoczonych.

Polska Stacja Antarktyczna
im. Henryka Arctowskiego

Czy wiesz, że...

Imieniem Henryka Arctowskiego nazwano m.in. badawczą Polską Stację Antarktyczną, a także okręt hydrograficzny Polskiej Marynarki Wojennej.

Zdzisław Beksiński

(1929–2005)

Malarstwo Zdzisława Beksińskiego budzi skrajne emocje, ma swoich zagorzałych fanów i bezwzględnych przeciwników. Nic dziwnego, obrazy artysty przedstawiają sceny kojarzące się z przemocą, okrucieństwem, bólem. Często ukazują postaci podobne do ludzi, ale jednak pokraczne, okaleczone, odarte ze skóry, pozbawione kończyn lub rysów twarzy. Przedstawieni w pracach ludzie i zwierzęta poddawani są torturom, krzyżowani. Pejzaże Beksińskiego to przestrzenie puste i wymarłe, jak po przejściu gigantycznego kataklizmu. Nie ma tam roślinności, a światło jest przytłumione, jakby musiało się przedzierać przez chmury toksycznych gazów i pyłów.

Zdzisław Beksiński
w Sanoku

Praca niezatytułowana (1978)

Praca niezatytułowana (1984)

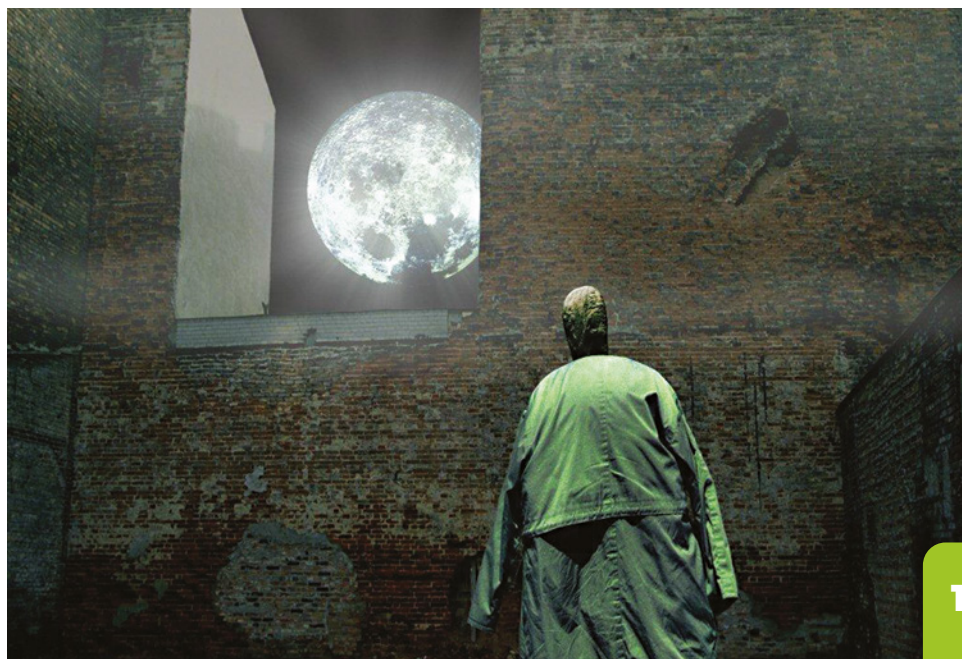
Pracownia Beksińskiego z mieszkania w Warszawie odtworzona w sanockim muzeum

Czy wiesz, że...

Zdzisław Beksiński, a także jego żona Zofia i syn Tomasz, prezenter radiowy i tłumacz, są bohaterami filmu fabularnego *Ostatnia rodzina* w reżyserii Jana Pawła Matuszyńskiego.

Jedni dopatrują się w malarstwie Beksińskiego czystego sadyzmu i masochizmu, fascynacji złem i przemocą. Inni widzą w nim pełne empatii echo dwudziestowiecznych kataklizmów: wojen, zagłady całych narodów, masowego mordowania ludzi. Jeszcze inni dopatrują się w tej sztuce proroctwa nieuchronnie nadchodzącego końca ludzkości, która sama doprowadziła do katastrofy klimatycznej i przeludnienia, skonstruowała śmiertelne bronie. Po śmierci artysty jego sława w Polsce i na świecie rośnie.

Praca niezatytułowana (2000–2005)

Eugeniusz Bodo

(1899–1943)

Najpopularniejszy przedwojenny aktor filmowy nazywał się naprawdę Bohdan Eugène Junod, był synem francuskojęzycznego Szwajcara i Polki. Publiczność знаła go jednak pod scenicznym pseudonimem Bodo. Karierę rozpoczął w warszawskich teatrach rewiowych, od 1925 roku grywał w niemych filmach.

Eugeniusz Bodo w filmie
Człowiek o błękitnej duszy

Kadr z filmu *Czarna perła*

